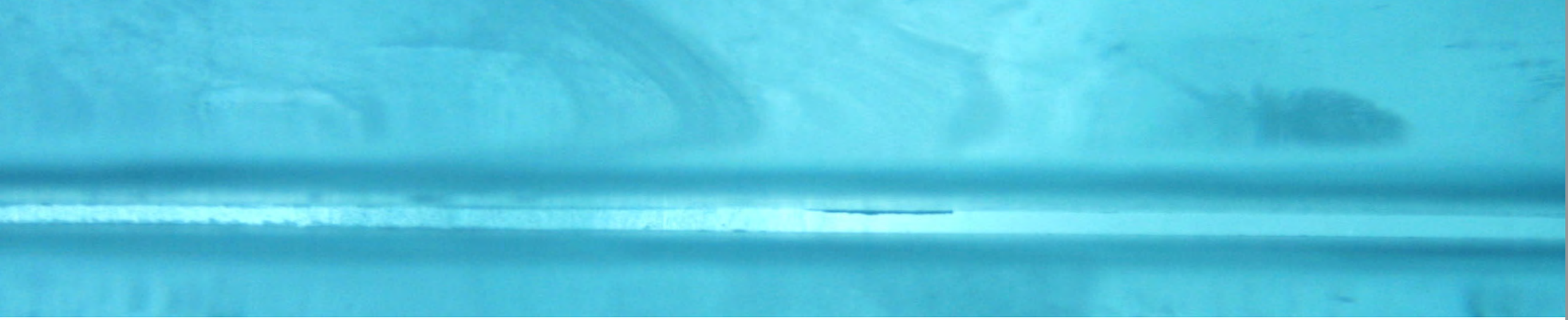

SAMETINGETS PARLAMENTSBYGGNAD I ÖSTERSUND - EN TOMTUTREDNING

Jämförelser mellan tre alternativa placeringar

MURMAN ARKITEKTER

Tomtutredning

Murman Arkitekter AB vann under våren 2006 arkitekttävlingen om ny byggnad för Sametinget i Kiruna med förslaget *Badjáneapmi*.

Tävlingstomten var ej längre aktuell då Kiruna stadskärna måste flyttas. Efter en lång process där flera orter för Sametingets parlamentsbyggnad utreddes, beslutade plenum att byggnaden ska placeras i Östersund/Staare.

Östersunds kommun har erbjudit sig att vara behjälpliga med framtagande av förslag till lämpliga tomter i Östersund/Staare och man anvisade 2019 ett antal platser i Östersund/Staare som man presenterade för Sametingets styrelse och som man beslutat att utreda.

Tomtutredningen har som syfte att analysera hur lämpliga de tre tomterna är för *Badjáneapmi*, för att utgöra ett beslutsunderlag rörande Sameparlamentets framtid i Östersund/Staare.

Förslaget *Badjáneapmi* är konceptuellt i sin utformning och går därför att placera på olika platser. Det viktiga är att byggnaden får en bra lokalisering och inramning med hänsyn till ett antal aspekter och att dess innehåll och funktioner lever upp till dagens behov. Det är dessa parametrar vi bedömt i denna tomtutredning.

PETER MYNDES BACKE 12. 118 46 STOCKHOLM. TEL +46 (0)8 462 14 50. www.murman.se

MURMAN ARKITEKTER

MURMAN ARKITEKTER
PETER MYNDES BACKE 12. 118 46 STOCKHOLM. TEL +46 (0)8 462 14 50. www.murman.se

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	**SAMMANFATTNING**	5
2	**BAKGRUND**	6
2.1	**PROBLEMSTÄLLNING**	6
2.2	**PROJEKTMÅL**	6
2.3	**SYFTE MED TOMUTREDNINGEN**	6
2.4	**TÄVLINGEN OM SAMETINGETS PARLAMENTSBYGGNAD**	8
2.5	**ANVISADE TOMTER AV ÖSTERSUNDS KOMMUN**	8
2.6	**TIDPLAN**	8
3	**FÖRUTSÄTTNINGAR**	9
3.1	**SAMETINGET**	9
3.2	**STAARE - SAMERNAS ÖSTERSUND**	9
3.3	**ÖSTERSUND/STAARE**	9
3.4	**LANDSKAPETS KARAKTÄR/STADSBILD**	10
3.5	**TRAFIK OCH TRAFIKANTER**	10
3.6	**RIKSINTRESSEN**	11
4	**TOMTALTERNATIV**	11
4.1	**LOKALPROGRAMMET**	11
4.2	**Alternativ 1: Arkivparken**	12
4.3	**Alternativ 2: Fornön**	13
4.4	**Alternativ 3: Östberget**	14
5	**ANALYS AV TOMTALTERNATIV**	18
5.1	**Bedömningskriterier**	18
5.2.1	**Landmärke**	19
5.2.2	**Utsikt**	19
5.2.3	**En representativ och värdig plats**	19
5.2.4	**Tillgång till befintlig och framtida service**	19
5.2.5	**Teknisk försörjning, befintlig och framtida**	21
5.2.6	**Tomtstorlek och möjlighet till utbyggnad och parkering**	21
5.2.7	**Topografi**	21
5.2.8	**Trafikangöring**	21
5.2.9	**Grundläggningsförhållanden**	21
5.3	**PLANER OCH SEKTIONER**	22
6	**SAMLAD BEDÖMNING**	28

1 SAMMANFATTNING

Samerna bor i fyra länder Ryssland, Finland, Norge och Sverige. Detta stora landområde kallas för Sápmi. Sápmi breder ut sig över hela den norra delen av Nordkalotten, från ryska Kolahalvön i öster till svenska landskapet Dalarna i söder. Sápmi som begrepp innefattar både landet Sápmi och folket samerna.

Sameparlamentets roll i Östersund/Staare tillmötesgår dels samernas demokratiska behov, dels Östersunds/Staares marknadsförings- och diversifieringsbehov.

Var kan Sametinget agera i samklang med övriga samhällsinstitutioner men samtidigt ha en omgivning som accentuerar en samisk identitet?

Kv. Sågarbetaren, tomten som anvisades i arkitekttävlingen i Kiruna, skulle enligt LKAB påverkas av deformation så man avrådde från att bygga Sameparlamentet där. Efter 2006 utreddes ett antal platser i Kiruna. Eftersom det blev en långdragen process att utse en lämplig tomt i Kiruna och fler kommuner under årens lopp anmält intresse som placeringsort för parlamentsbyggnaden, föreslog styrelsen en urvalsprocess bland de åtta kommuner som visat intresse för parlamentsbyggnaden. En konsekvensutredning genomfördes mellan tre orter: Kiruna, Vilhelmina och Östersund. Till sist fattade plenum beslut i februari 2019. Östersund blev platsen där den nya parlamentsbyggnaden ska stå.

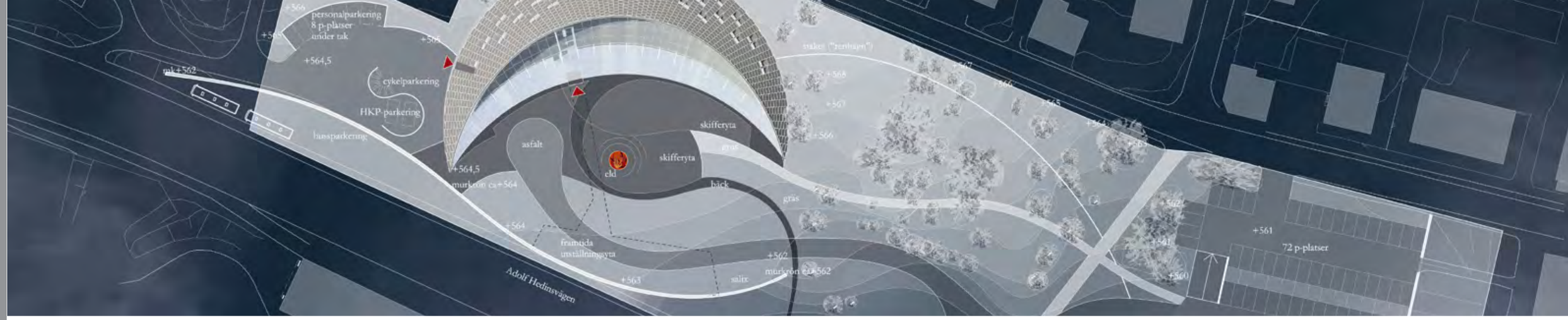
Östersunds kommun föreslog 2019 tre alternativa tomter som besöktes av Sametingets styrelse och Arkitekt Hans Murman under våren 2021. Fornön och Östberget kvarstår i denna utredning och ett tomtalternativ mellan Arkivparken och Jamtli har tillkommit.

Tillsammans har Sametinget och Östersunds kommun valt att med Murman Arkitekters hjälp utreda de tre alternativen. Tomterna skiljer sig dock åt när det gäller faktorer som angöring, närhet till service, utbyggbarhet, närområde och vilken relation lokaliseringen får till staden och omgivningen.

Vår slutsats är i korthet att alternativ **Fornön** är det bästa valet, dels på grund av att tomten idag är centrumnära och där kan byggnaden bli ett landmärke, men främst på grund av att det med störst sannolikhet kommer att vara en väl fungerande plats oavsett framtidsscenario. Men den kräver inte obetydliga landskapsåtgärder för att åstadkomma en värdig inramning till Sameparlamentet.

PETER MYNDES BACKE 12. 118 46 STOCKHOLM. TEL +46 (0)8 462 14 50. www.murman.se
MURMAN ARKITEKTER

PETER MYNDES BACKE 12. 118 46 STOCKHOLM. TEL +46 (0)8 462 14 50. www.murman.se

2. BAKGRUND

Sametinget bildades i syfte att förbättra de svenska samernas möjligheter som ursprungsfolk att bevara och utveckla sin kultur. Sametinget invigdes 1993. Sametingets folkvalda organ kallas plenum och har 31 ledamöter. Ledamöterna i plenum utses genom allmänna val av röstberättigade samer.

2.1 PROBLEMSTÄLLNING

Regeringen gav 2004 Statens Fastighetsverk (SFV) i uppdrag att utreda förutsättningar för en ny byggnad för Sametinget i Kiruna. Därefter valde SFV tomt, i samråd med Kiruna Kommun, och Sametinget och bjöd in till en allmän europeisk arkitekttävling. 2006 vann Murman Arkitekter AB tävlingen med sitt förslag *Badjáneapmi*, ”uppvaknande” på nordsamiska. 2020 vände sig Sametinget till Östersunds kommun som önskar att lokalisera Sametingets parlamentsbyggnad i Östersund/Staare. En ny tomt behövs som dels tillgodoser Sametingets behov och dels är lämpad för det vinnande tävlingsförslaget.

2.2 PROJEKTMÅL

För samerna och för deras gäster är det viktigt att Sametingets parlamentsbyggnad förknippas med den samiska kulturen och förhoppningen är att byggnaden ska fungera som ett nytt landmärke i Östersund/Staare. Det vinnande förslaget för det nya Sametinget, *Badjáneapmi*, uppfyllde enligt juryn dessa ovannämnda kriterier.

Målet med denna tomtutredning är att studera de alternativa platser som föreslagits för *Badjáneapmi,* och som kan vara värdiga platser både nu och under en överblickbar framtid.

Tomtutredningen avses att fungera som ett beslutsunderlag inför uppförandet av byggnaden i Östersund/Staare.

2.3 SYFTE MED TOMTUTREDNINGEN

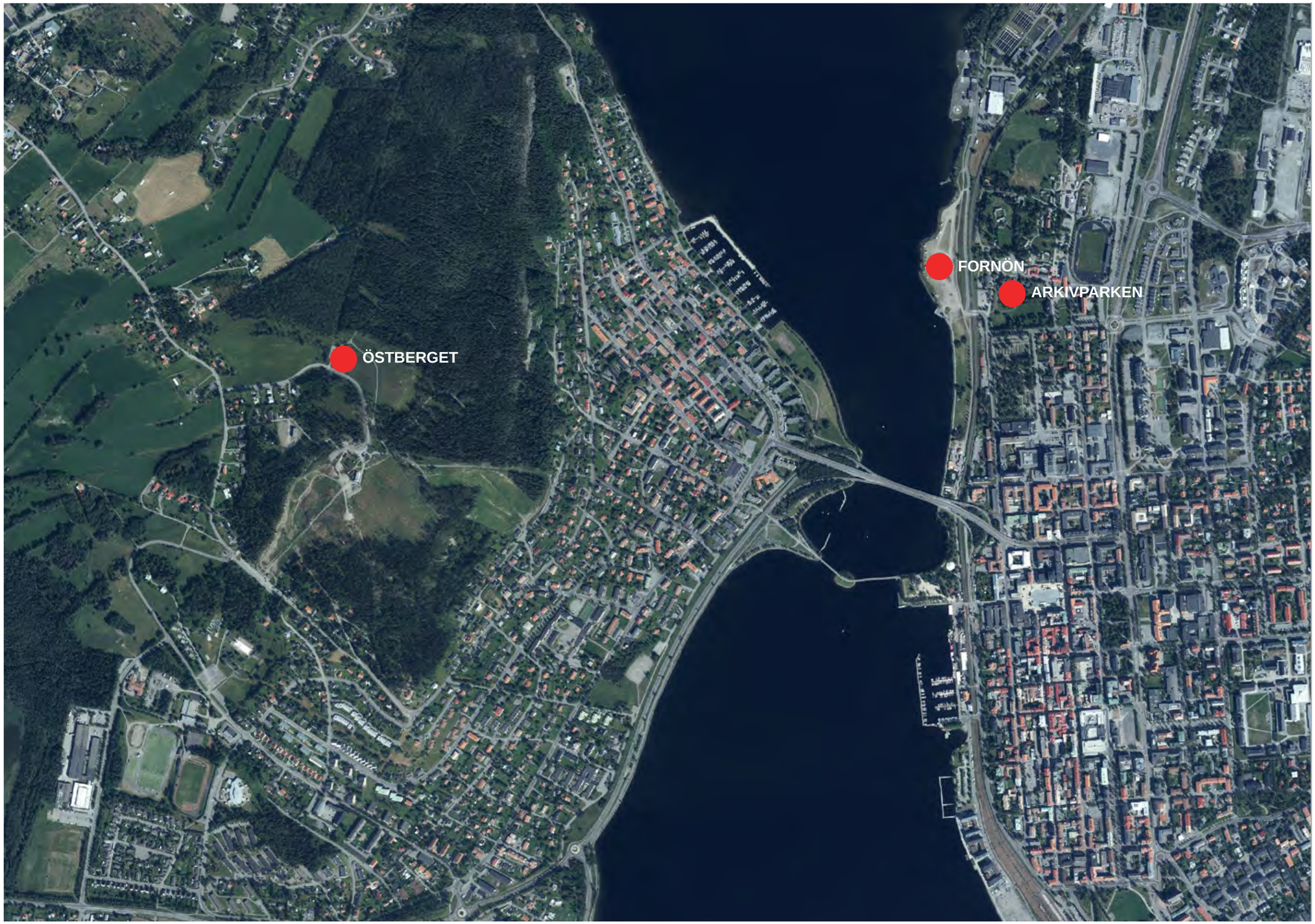
Syftet med tomtutredningen är att utreda och analysera de tre tomtalternativ som valdes i samråd med representant från Östersunds kommun och företrädare för Sametinget och Murman Arkitekter. Diskussioner med regeringen har inletts under hösten 2021.

De tre alternativa tomterna är:

Arkivparken, belägen invid Jamtli och Landsarkivet

Fornön, belägen vid Storsjöns strand.

Östberget, belägen på Frösön på Östbergets nordsida.

MURMAN ARKITEKTER
PETER MYNDES BACKE 12. 118 46 STOCKHOLM. TEL +46 (0)8 462 14 50. www.murman.se

PETER MYNDES BACKE 12. 118 46 STOCKHOLM. TEL +46 (0)8 462 14 50. www.murman.se

2.4 TÄVLINGEN OM SAMETINGETS PARLAMENTSBYGGNAD

Sametinget i Sverige etablerades som ett folkvalt parlament 1993, frågan om att bygga en parlamentsbyggnad diskuterades redan då.

År 2005 arrangerade Statens Fastighetsverk (SFV), i samråd med Sametinget och Sveriges Arkitekters tävlingsnämnd, på uppdrag av regeringen en allmän europeisk arkitekttävling om en ny byggnad för Sametinget i Kiruna. Tävlingen genomfördes i två steg, med fem finalister i andra omgången. Murman Arkitekter AB vann arkitekttävlingen under våren 2006 med sitt förslag *Badjáneapmi*.

Ett av juryns omdömen löd: *”förslaget är en mycket vacker och uttrycksfull byggnad med stora arkitektoniska kvaliteter, den skall kunna bli ett nytt landmärke och ett internationellt känt besöksmål i Kiruna. Byggnadens skyddande och omfamnande uttryck stämmer väl med programmets önskemål om att byggnaden skall uttrycka samisk identitet och ge en värdig inramning till det Samiska parlamentet.”*

De kriterier som fanns i det ursprungliga programmet, och även de punkter som lades fram efter avslutad tävling, skall tillgodoses även på den nya tomten.

2.5 ANVISADE TOMTER AV ÖSTERSUNDS KOMMUN

Kommunen anvisade tre tomter i ett första skede. Frösö park, Fornön och Östbergets topp. Efter besök på plats föll alternativet Frösö park bort, då platsen inte bjuder på en tillräckligt värdig inramning, och ersattes av Arkivparken. Förslaget på Östbergets topp omlokaliserades till Östbergets norrsida då Östbergets topp inte var lämplig ur flera aspekter såsom angöringssvårigheter, terrängförhållanden och krock med befintlig skidverksamhet.

2.6 TIDPLAN

I en preliminär tidplan arbetar projektgruppen mot ett första spadtag 2023.

Föreslagen parlamentsbyggnad *Badjáneapmi*

Norges Sameting i Karasjok

MURMAN ARKITEKTER

3. FÖRUTSÄTTNINGAR

3.1 SAMETINGET

Samerna skiljer sig från övriga etniska minoritetsgrupper i Sverige i egenskap av att vara ett ursprungsfolk, dvs de har befolkat norra Skandinavien långt innan nuvarande statsbildningar etablerades. Samernas status som ursprungsfolk fastslogs av Sveriges riksdag 1977 och i Samerättsutredningen år 1989 bestämdes att Sverige, liksom Norge och Finland, ska ha ett Sameting. Sametinget i Sverige invigdes 1993 i syfte att stärka samernas inflytande över både sin egen kultur och samhället i övrigt.

Sametinget är en statlig förvaltningsmyndighet med det för en myndighet unika särdraget att dess ledning är folkvald. Denna kluvna identitet har visat sig problematisk, eftersom den inte tydligt och tillfredställande definierat Sametingets roll från början. Kraven på ökat självstyre och kulturell autonomi är i tilltagande.

En levande samisk kultur, byggd på en ekologiskt hållbar rennäring och andra samiska näringar, är målet för den samiska politiken. Från den 1 januari 2007 ansvarar Sametinget över frågor som Jordbruksverket och Länsstyrelsen tidigare ansvarade över. Länsstyrelserna i de nordligaste länen har dock fortfarande bland annat tillsynsskyldighet för rennäringen.

Sametingsbyggnaden i Norge, i Karasjok, invigdes år 2000. Byggnaden i betong, stål och trä, är placerad på en av de karaktäristiska terrasser som överblickar Karasjok. Arkitekterna bakom den norska sametingsbyggnaden är Stein Halvorsen AS och Christian Sundby arkitekter MNAL. Sametingsbyggnaden i Norge har blivit en turistattraktion och har bidragit att antalet besökare till Karjasjok har ökat markant.
Sametingsbyggnaden i Finland invigdes 2012 och är beläget i Enare, Finland.

3.2 STAARE-SAMERNAS ÖSTERSUND

Östersund/Staare är Jämtlands läns och landskapets enda stad. Därmed är Östersund/Staare även en centralpunkt för den samiska befolkningen. Förutom att det finns en relativt stor samisk befolkning i staden så har samer från hela regionen haft ärenden hit i alla tider. Sedan 2010 är Staare samisk förvaltningskommun. Det första samiska landsmötet i Sverige ägde rum 1918, närmare bestämt i Staare/Östersund. Syftet med mötet var att gemensamt diskutera den tidens aktuella politiska frågor. Utifrån denna tradition som samisk mötesplats har många möten genom åren förlagts till Staare.

I Staare har Sametinget ett lokalkontor och här ligger även Samiskt informationscentrum.
Med sitt centrala läge mitt i länet och många mil till andra städer har Staare och Frösön en lång historia som centrum för all slags handel.
Trakterna runt Staare är fina vinterbetesmarker för renarna, och fortfarande betar renar endast några få mil från stadens centrum. Det är inte heller så länge sedan samebyarna hade sina årliga vinterflyttningar mellan sommar- och vinterbetesland på Storsjöisen och gjorde uppehåll både på Frösön och i Staare. Eftersom Staare är residensstad har flera myndigheter som berör rennäringen haft sina lokaler här.
Begreppet Staare håller sakta på att accepteras som namn på staden även utanför det samiska samhället.

3.3 ÖSTERSUND/STAARE

Östersund/Staare är en tätort som är centralort i Staare tjielte och residensstad i Jämtlands län. I tätorten ingår delar av de två kommunerna Östersunds och Krokoms kommun. Östersund/Staare ligger vid Storsjön och är Storsjöbygdens, Jämtlands läns och landskapets enda stad. Östersund/Staare omges av öppna, odlade landskap och stora vildmarksområden vid foten av fjällvärlden. Näringslivet domineras av de små företagen och besöksnäringen är den största näringen. Kommunen är känd för sitt mathantverk och länet har flest småskaliga matproducenter i landet.
År 2021 har Jämtlands län ca 131 000 invånare varav 64 500 inom tätorten. Inflyttningen har ökat markant de senaste åren. Fjällvärlden, högre livskvalitet, närheten till naturen samt möjligheten att jobba på distans från storstäder och Östersunds/Staares ökade innovationskraft är draghjälp. Östersund är en f.d. garnisonstad med många värnpliktiga. När försvaret försvann satsades på innovation och universitet. Idag är utbildningsnivå i Östersunds något högre än snittet i riket.
Fjällturismen har blivit populärare och möjlighet till distansarbete gör förmodligen att befolkningen kommer att fortsätta öka en tid framöver. Jämtland märker av fördelar med distansarbete, och har lockat till sig fler invånare som vill närmare naturen och fjällvärlden.
Satsningar görs på centrumverksamheter för att behålla aktiviteten, kulturen och stadslivet.

PETER MYNDES BACKE 12. 118 46 STOCKHOLM. TEL +46 (0)8 462 14 50. www.murman.se
MURMAN ARKITEKTER

PETER MYNDES BACKE 12. 118 46 STOCKHOLM. TEL +46 (0)8 462 14 50. www.murman.se

3.4 LANDSKAPETS KARAKTÄR/STADSBILD

Östersund/Frösön med omnejd karaktäriseras av kuperad terräng och utsiktspunkter med öppna vyer och åkermark med södra Jämtlandsfjällen i horisonten. Utsikten över Storsjön och fjällen är också ett återkommande karaktärsdrag i stadsbilden. Denna vy är viktig för välbefinnandet hos både invånare och tillfälliga besökare. Östersund/Staare är byggt i sydvästsluttningar och stadsstrukturen skapar utblickar. Söderläge är gynnsamt för solinstrålning och det gör att kalluften minimeras i dalgångarna. Varhelst du befinner dig i staden kan du vila blicken långt bort. Hela staden sluttar mot Storsjön. Östersunds/Staares stad omfattas av riksintresset för kulturmiljö och där ingår bland annat att skydda stadens siluett. Östersund/Staare har några tydliga landmärken som bidrar till stadsbilden. Utöver Östberget på Frösön, så är Rådhuset i nationalromantisk anda från 1912, Storkyrkan, samt vattentornet Arctura byggnader som bidrar starkt till stadsbilden. Östersund/Staare har även lägre byggnader från 60-talsmodernism med höga arkitektoniska kvaliteter såsom biblioteket (Staaren gærjagåetie) samt Hornsbergskyrkan på Frösön.
Storsjöstrand etapp 2 är ett bostadsområde som är på gång utmed Östersund/Staares strandlinje. Det nya vattenverket kommer att bli väl synlig utmed strandlinjen.

3.5 TRAFIK OCH TRAFIKANTER

Östersund/Staare har en väl använd järnvägstrafik. Förutom fjärrtågen söderut är Mittstråket ett trafikstråk med utvecklingspotential. Här körs järnvägsgods mellan hamnarna i Trondheim och Sundsvall. Partnerskap i stråket strävar efter funktionella och hållbart gränsöverskridande transportstråk som länkar samman människor och verksamheter. Målsättningarna är att skapa mer hållbara transporter, korta restider, öka godskapacitet, underlätta arbets- och utbildningspendling. Pendelsträckan mellan Trondheim och Sundsvall nyttjas flitigt framför allt av arbetspendling. Mycket av turismen söderifrån reser till Jämtland med tåg och nyttjar mindre turistbussbolag för att ta sig hela vägen fram till vandringslederna.
På Frösön är Östersunds flygplats belägen. Här finns inrikesflyg samt viss charter. Projektet Greenflyway är en unik testarena för elektiskt flyg mellan Östersund/Staare i Sverige och Rörås i Norge.
Vad gäller motortrafik passerar väg E14 E45 och 87 Östersund/Staare. Då Östersund /Staare är en ort med ett stort upptagningsområde används bilen flitigt framför allt av invånare som bor utanför staden. Arbete sker med omställning och utbyggnad av cykelvägnätet för att man ska kunna ta sig fram på ett hälsofrämjande och miljövänligt sätt. Östersund/Staare prioriterar sedan några år tillbaka snöröjning av cykelvägar före bilvägar. Vissa kollektivtrafiklinjer i form av buss nyttjas mer än andra. De nyttjas i större utsträckning av barn och av äldre. Barn i skolåldern åker gratis i kollektivtrafiken.

3.6 RIKSINTRESSEN

Östberget ligger inom område för flyghinder influensområde och påverkansområde civil flygplats MB 3kap 9. Byggnaden är inte så hög så att den kommer att utgöra ett hinder.

Fornön kan påverkas av riksintresse järnväg. Hanteras i en detaljplaneprocess.

Alla tre tomtalternativ berörs av riksintresse kulturmiljövård (Z 27 Östersunds stad)

Östersund är en residensstad som speglar svenskt stadsbyggande sedan 1700-talets slut och en strävan att utveckla handel och förvaltning samt järnvägens betydelse för stadsutvecklingen vid 1800-talets slut.

Värdet består av:

Stadsplanen och dess olika utvecklingsskeden. Den förindustriella stadens bebyggelsekaraktär samt uttryck för byggandet under det sena 1800-talet och tidiga 1900-talet. Offentliga och i stadsbilden framträdande byggnader och bebyggelse som hör samman med funktionen residens- och regementsstad. Järnvägen med intilliggande industrikvarter. Arbetarförstaden Odenslund. Parker och stadens anblick och silhuett samt utblickarna mot Storsjön och det omgivande landskapet.

4 TOMTALTERNATIV

4.1 LOKALPROGRAMMET

Lokalprogrammet har setts över utifrån dagens krav och testats på den föreslagna byggnadens volym. Utredningen har visat att programmet fortsatt ryms inom volymen.

Byggnaden är totalt ca 4700 kvm, varav entréplanet, som innehåller de publika ytorna är ca 780 kvm.

PETER MYNDES BACKE 12. 118 46 STOCKHOLM. TEL +46 (0)8 462 14 50. www.murman.se
MURMAN ARKITEKTER

PETER MYNDES BACKE 12. 118 46 STOCKHOLM. TEL +46 (0)8 462 14 50. www.murman.se

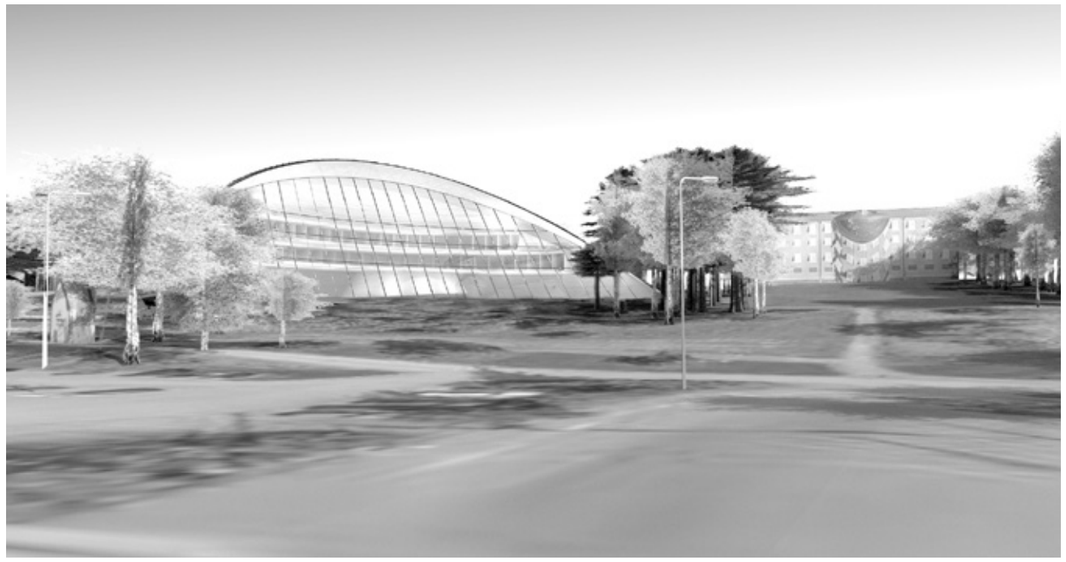
4.2 Alternativ 1: Arkivparken

Arkivparken är belägen ca 0,9 km norr om Östersunds/Staares stadskärna. Arkivparken har ett kulturhistoriskt värde då dess ursprungliga gestaltning formgiven 1936 är bevarad. Parken är dock idag dåligt utnyttjad av allmänheten. Arkivparken ligger alldeles söder om Jamtli och i parkens fond, uppe på höjden, är Landsarkivet placerat. Landsarkivet och Arkivparken utgör en helhetskomposition. Tomten är en naturlig slänt vänd mot sydväst med uppvuxen vegetation och kantas i norr med temporära bostäder i form av mindre stugor.
Förslaget är placerat i norra delen av parken och förutsätter flytt av de temporära bostäderna. Genom att placera parlamentsbyggnaden i norr mot Jamtli bibehålls utsikten från Landsarkivet och den stora pelousen behålls i stort sett intakt.

För- och nackdelar av en placering i Arkivparken i korthet:

Positivt/möjligheter:
- Naturlig sluttning vänd mot sydväst
- Närhet till Jamtli och samarbete med dess verksamhet
- Möjlighet till kulturkluster
- Närhet till vandrarhem, hörsal och restauranger
- Landmärke till del
- Nära centrum, service och kollektivtrafik
- Centrumnära placering synliggör samerna
- Ej kommunal mark, men markägare positiva

Negativt/svårigheter:
- Begränsad tillgänglig yta idag
- Förutsätter flytt av temporära bostäder
- Ledningsstråk under föreslagen byggnad
- Begränsad tillbyggnadsmöjlighet

Den nya parlamentsbyggnaden sedd från Köpmangatan

Vy från Arkivparken mot Storsjön och Frösön

Vy mot Arkivparken och Landsarkivet

MURMAN ARKITEKTER

4.3 Alternativ 2: Fornön

Fornön är belägen ca 0,9 km från Östersunds/Staares stadskärna. Fornön ligger alldeles vid östra stranden av Storsjön. Fornön är en stor plan yta som består av utfyllnadsmassor. Platsen används idag vid olika evenemang och har tidigare använts som snötipp och campingplats. Idag finns här enstaka träd och låg gräsvegetation. En ångbåtsbrygga är placerad vid stranden. Öster om Fornön ligger järnvägen och på dess östra sida ligger Arkivparken och Jamtli.

För- och nackdelar av en placering på Fornön i korthet:

Positivt/möjligheter:
- Placering innebär att byggnaden blir ett landmärke
- Centrumnära placering synliggör samerna
- Möjlighet till kulturkluster
- Plats idag utan kvaliteter med stor potential
- Möjlighet att skapa en egen närmiljö
- Utsikt mot Storsjön
- Möjlighet att utveckla stråk längs vattnet mot centrum
- Synergi med staden. Öppnar tydligt upp mot allmänheten
- Utbyggnadsmöjligheter
- Nära centrum, service och kollektivtrafik

Negativt/svårigheter:
- Platt mark. Utfyllnadsmassor
- Kräver omfattande landskapsbearbetning
- Ta hänsyn till grundläggning pga nära vattennivå
- Järnväg och väg utgör barriär mot Jamtli
- Närhet till Jamtli kräver bättre fysisk koppling
- Större investerings- och driftskostnader

Den nya parlamentsbyggnaden sedd från Storsjön

Vy från Fornön mot Storsjön och norr

Vy från Fornön mot Storsjön och bron till Frösön

PETER MYNDES BACKE 12. 118 46 STOCKHOLM. TEL +46 (0)8 462 14 50. www.murman.se
MURMAN ARKITEKTER

PETER MYNDES BACKE 12. 118 46 STOCKHOLM. TEL +46 (0)8 462 14 50. www.murman.se

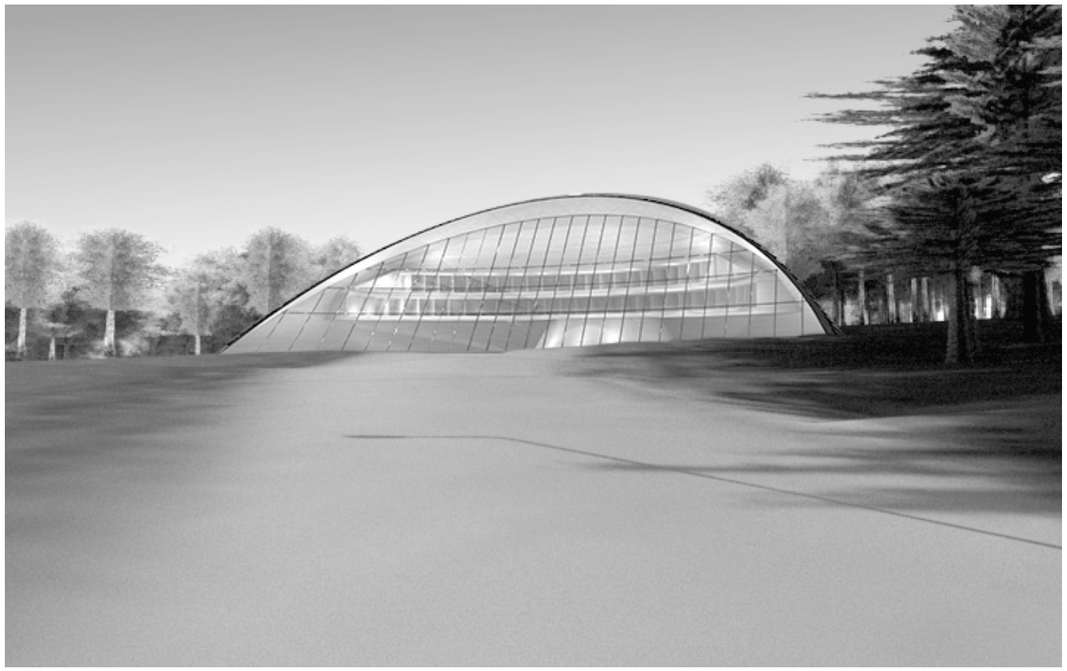
4.4 Alternativ 3: Östberget

Tomtalternativet är beläget uppe på Östbergets norra sida och ligger ca 3,8 km från Östersunds/ Staares stadskärna. Tomten ligger intill Toppvägen och är idag en naturlig slänt mot väster med uppvuxen vegetation samt en parkeringsplats som används vid besök av vandringsleder och skidspår. Väster om platsen är idag en grön och öppen slänt och i norr och öst kantas tomten av ett naturskyddsområde. Platsen karaktäriseras av dess topografiskt höga placering, naturnära med utsikt mot fjällvärlden och åkerlandskapet. Tomten är belägen ca 300 m från Östbergets topp med dess utkikstorn. Tomtalternativet ligger i ett område som är utpekat för rekreation och friluftsliv.

För- och nackdelar av en placering på Östberget i korthet:

Positivt/möjligheter:
- Naturnära
- Utsikt mot fjällvärlden
- Naturlig inplacering i befintlig naturmark
- Tillbyggnadsmöjligheter

Negativt/svårigheter:
- Ej tydligt landmärke från staden, däremot från flygplatsen
- Utpekat som område för rekreation och friluftsliv
- Långt från centrum, ej naturlig koppling till staden
- Perifer placering försvårar synliggörandet av samerna
- Dåliga kommunikationer
- Ingen närhet till service
- Förutsätter ev nybyggnation av hotell
- Öppen mark mot utsikten ägs ej av kommunen

Den nya parlamentsbyggnaden sedd från Toppvägen

Vy från Östberget med utsikt mot fjällvärlden i horisonten

Vy från Östberget mot åkerlandskapet

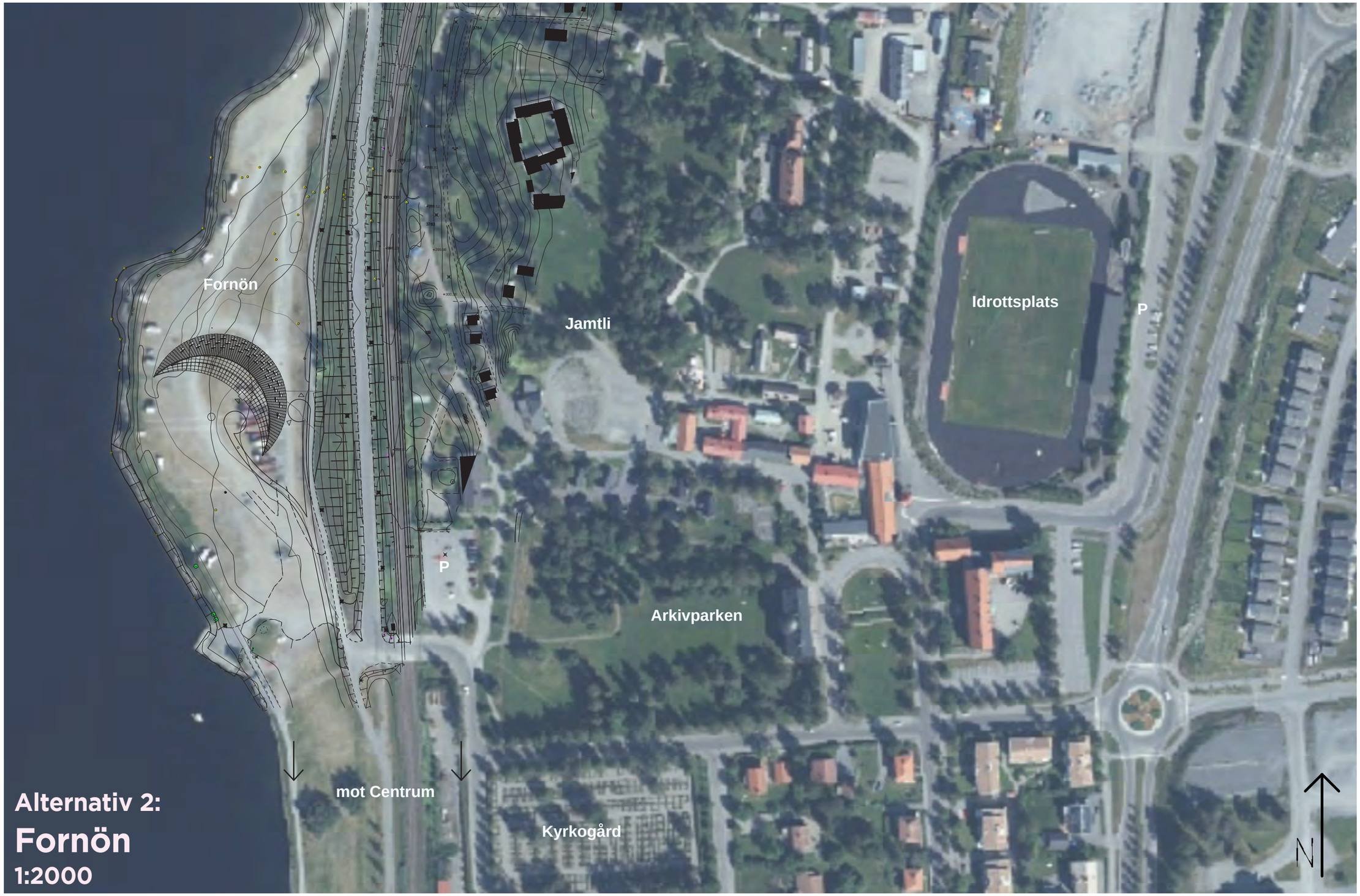
MURMAN ARKITEKTER

Alternativ 1:
Arkivparken
1:2000

PETER MYNDES BACKE 12. 118 46 STOCKHOLM. TEL +46 (0)8 462 14 50. www.murman.se

PETER MYNDES BACKE 12. 118 46 STOCKHOLM. TEL +46 (0)8 462 14 50. www.murman.se

Alternativ 2:
Fornön
1:2000

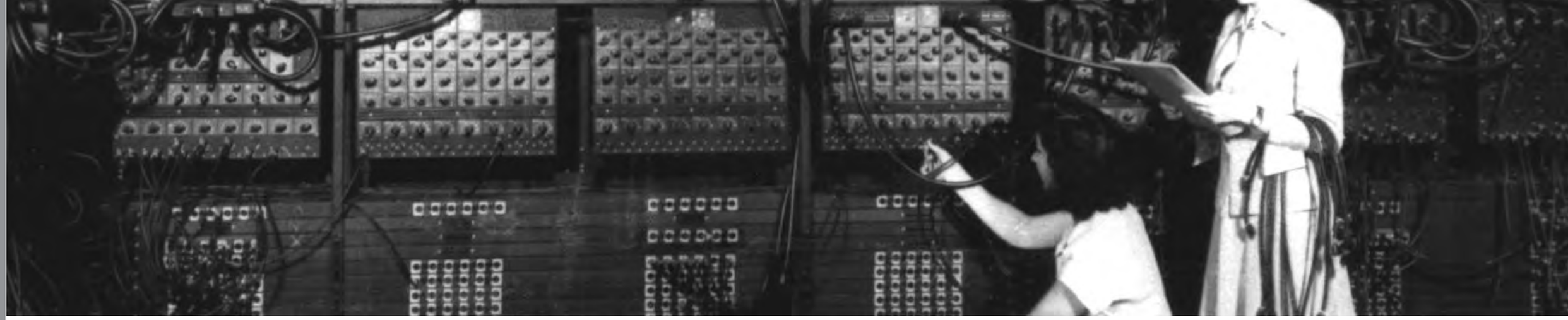
MURMAN ARKITEKTER

Alternativ 3:
Östberget
1:2000

PETER MYNDES BACKE 12. 118 46 STOCKHOLM. TEL +46 (0)8 462 14 50. www.murman.se
MURMAN ARKITEKTER

PETER MYNDES BACKE 12. 118 46 STOCKHOLM. TEL +46 (0)8 462 14 50. www.murman.se

5. ANALYS AV TOMTALTERNATIV

Analysen av de tre olika tomtalternativen (Arkivparken, Fornön och Östberget) sker utifrån beaktande av nuvarande samt kommande markanvändning.

Analysen av tomtalternativen presenteras per bedömningskriterie. I kapitel 5 (detta kapitel) redovisas följande 8:

5.1 Bedömningskriterier

1 - Landmärke

Ett landmärke är något som invånare och besökare kan orientera sig efter men som också kan fungerar som mötesplats.

2 - Utsikt

Sametingets parlamentsbyggnad blir en viktig arbetsplats såväl som besöksmål. Vad man ser från byggnaden, vilken visuell relation man har till omgivningen är av betydelse.

3 - Representativt / värdigt

En samisk parlamentsbyggnad ställer krav på sin omgivning såtillvida att den bör uppfattas som auktoritativ och respektingivande, men samtidigt inbjudande, inkluderande och sprungen ur och i samklang med naturen.

4 - Service

Sameparlamentet bör ha god tillgång till både offentlig och kommersiell service, nu och i framtiden.

5 - Teknisk försörjning

En byggnad av Sametingets parlamentsbyggnads storlek kräver en väl dimensionerad och pålitlig VA- el- och värmeförsörjning.

6 - Tomtstorlek, möjlighet till utbyggnad och parkering

Tävlingsprogrammet stipulerade ett 60-tal parkeringsplatser samt utbyggnadsmöjligheter, och dessa krav bör tillgodoses även på en alternativ tomt.

7 - Trafikangöring

Byggnaden behöver en trafikangöring som dels är cirkulatoriskt ändamålsenlig, dels lättorienterad och väl integrerad med Östersunds/Staares stadsstruktur.

8 - Grundläggningsförhållanden

Grundläggningsförhållandena utgör ett viktigt kriterium för hur lämplig en alternativ tomt är. Olika tomter har olika förutsättningar.

MURMAN ARKITEKTER

5.2.1 Landmärke

Arkivparken: I bemärkelsen samlingsplats kommer placeringen i Arkivparken innebära att parlamentsbyggnaden blir ett tydligt landmärke då den tillsammans med Jamtli kan komma att utgöra ett större kulturkluster. Närheten till Jamtli möjliggör ett naturligt och nära samarbete med dess verksamhet. Placeringen i den sydvästra slänten innebär att byggnaden visuellt kommer att upplevas som ett landmärke när man närmar sig från Köpmangatan alternativt Lugnviksvägen.

Fornön: Fornöns stora plana yta alldeles vid Storsjöns strandkant innebär att byggnaden kommer att vara väl synlig från stora delar av Östersund/Staare och därmed utgöra ett tydligt landmärke. En placering på Fornön synligör därmed tydligt samerna mot allmänheten. Genom att utveckla stråket längs strandlinjen är det möjligt att Fornön och Östersunds/Staares centrala delar kopplas ihop. Även en cykelled passerar genom området. Genom sitt relativt centrala läge och visuellt synliga placering kan parlamentsbyggnaden bli en stark målpunkt i staden och en synlig samlingsplats för allmänheten.

Östberget: Placeringen uppe på Östbergets norrsida innebär att parlamentsbyggnaden inte kommer att upplevas som ett visuellt landmärken från Östersunds/Staares centrala delar, däremot kommer den vara synlig från flygplatsen. I och med sitt perifera läge och sitt relativt långa avstånd från central Östersund/Staare har tomten svårare att etablera sig som en naturlig samlingsplats med koppling till staden.

5.2.2 Utsikt

Arkivparken: Från Arkivparken kommer man, sommartid, att skymta Storsjön och Frösön på andra sidan sjön. Utsikten kommer att nå upp till Österbergets topp med dess utkikstorn. På vintern kommer Storsjön vara väl synlig. Förgrunden kommer att domineras av grönska, och den stora öppna pelousen i Arkivparken.

Fornön: Från Fornön har man en långsträckt utsikt främst ut över Storsjön. På andra sidan sjön ser man Frösön, mot söder kontakten mot staden och bron över till Frösön samt mot nordväst kan man skymta fjällvärlden.

Östberget: Östberget bjuder på en vidunderlig och långsträckt utsikt över kulturlandskapet och ända bort till fjällvärlden i horisonten. Från parlamentsbyggnaden kan man se gamla flyttleder. För att utsikten skall kvarstå krävs att ängen i väst fortsatt hålls öppen från sly och skog samt eventuell ny bebyggelse.

5.2.3 En representativ och värdig plats

Arkivparken: Arkivparken utstrålar idag en mycket värdig och representativ plats med sin nyklasssicistiska trädgård med den stora sluttande gräsmattan kantad av träd och på höjden Landsarkivet majestätiskt placerad. Denna inramning gör att en parlamentsbyggnad naturligt placeras i en värdig kontext. Byggnaden skulle dessutom ingå i ett befintligt sammanhang av offentliga byggnader såsom Landsarkivet och Jamtli med alla dess olika byggnader i form av museum, resturanger, butiker och vandrarhem.

Fornön: Fornön har idag inga naturliga landskapsmässiga kvaliteter förutom dess fantastiska strandnära läge vid Storsjön. Fornön är således en plats med stor potential där en förutsättning är att man omformar platsen genom omfattande landskapsbearbetning. Detta i sin tur innebär att man här har möjlighet att skapa sin egen närmiljö. Genom sitt väl synliga vattennära läge och närhet till staden finns här alla förutsättningar att skapa en representativ och värdig plats.

Östberget: Östberget är det mest naturnära tomtalternativ. Alternativet innebär en naturlig inplacering i befintlig naturmark. Platsen har alla möjligheter att bli värdig och representativ med dess naturliga anknytning till landskapet. Däremot ingår inte parlamentsbyggnaden i något centrumnära sammanhang och därmed synliggörs inte samerna på samma sätt.
Placering av parlamentsbyggnaden här skulle eventuellt kräva ytterligare etablering av exempelvis övernattningsmöjligheter. Någon form av intilliggande naturanpassad boendeform är eventuellt möjlig.

5.2.4 Tillgång till befintlig och framtida service

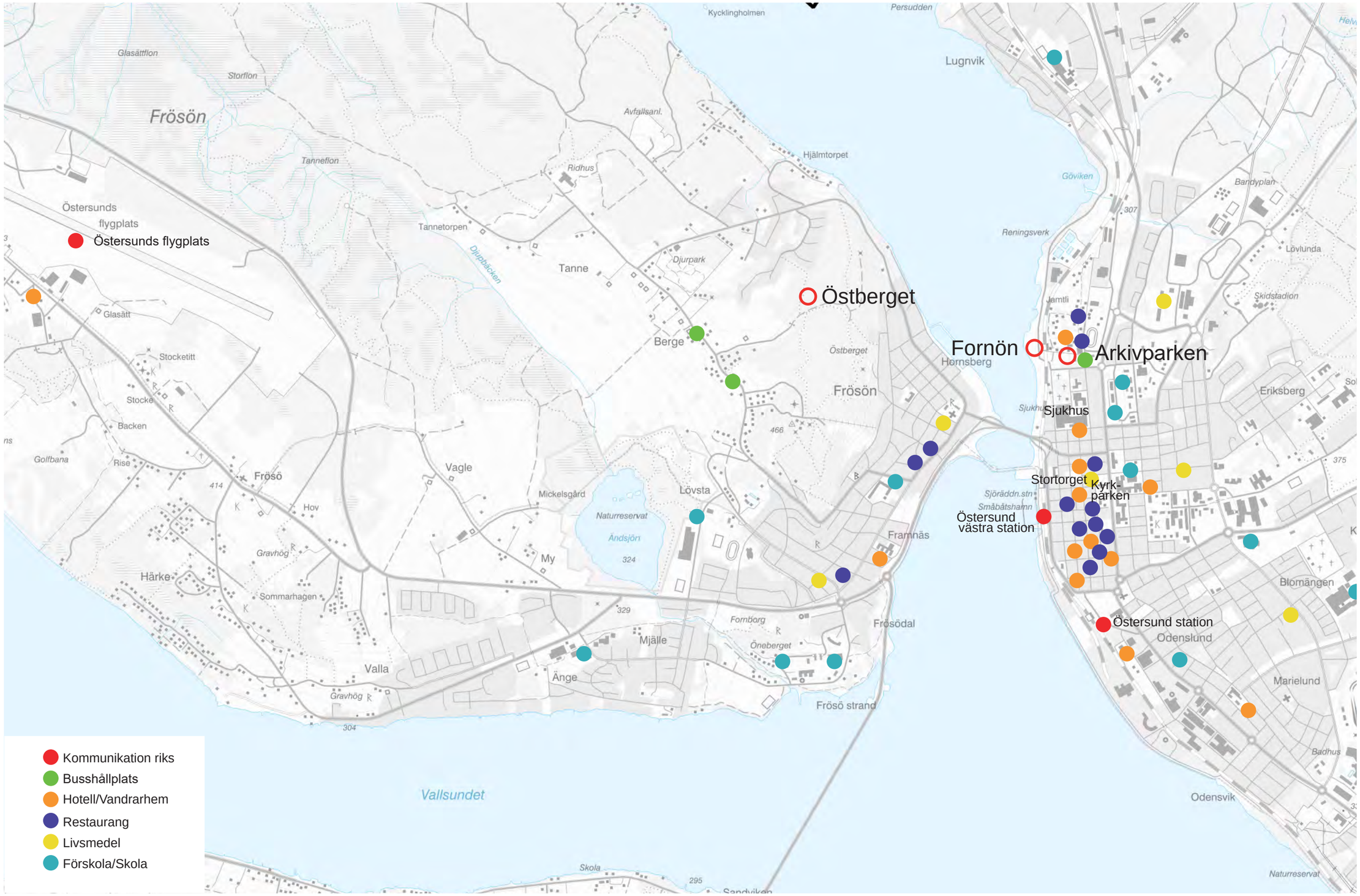
Arkivparken: Arkivparken ligger i utkanten av Östersunds/Staares centrum men alldeles intill Jamtli med dess service i form av restauranger och vandrarhem. Till centrum finns bra lokal kollektivtrafik men det är även gångavstånd in till stadens centrala delar**.** I och med sin centrumnära placering innebär alternativet närhet till all form av service såsom hotell, restauranger, livsmedel, skolor mm.

Fornön: Fornön ligger i princip lika centrumnära som tomtalternativet Arkivparken vilket innebär att alternativet har god tillgång till kommersiell och offentlig service. För att få till samma naturliga koppling till Jamtli och dess verksamhet som i Arkivparken krävs en bättre fysisk koppling dem emellan. Idag utgör järnvägen en barriär mellan Jamtli och Fornön.

Östberrget: Östberget ligger idag i princip helt avskuren från kommersiell och offentlig service, Östberget har ca 200 m till busshållplats. Busstätheten kommer att ses över då fler bostäder planeras runt Östberget. Även förskola diskuteras och eventuellt ännu någon skola på Frösön. Hotell och restaurang finns ej på gångavstånd och finns inte med i planeringen i dagsläget. Däremot finns det säsongskafé på bergets topp.

PETER MYNDES BACKE 12. 118 46 STOCKHOLM. TEL +46 (0)8 462 14 50. www.murman.se
MURMAN ARKITEKTER

PETER MYNDES BACKE 12. 118 46 STOCKHOLM. TEL +46 (0)8 462 14 50. www.murman.se

MURMAN ARKITEKTER

5.2.5 Teknisk försörjning, befintlig och framtida

Arkivparken: Arkivparken ligger i bebyggt område och är enkelt försörjd vad gäller vatten, el, avlopp och fjärrvärme. Dock måste hänsyn tas till befintligt ledningsstråk under föreslagen byggnad.

Fornön: Fornön har tillgång till fjärrvärme, men huvudledning för att få vatten måste dras fram.

Östberget: Östberget är inte anslutet till VA eller fjärrvärme men det går att ordna med framdragning av huvudledning osv.

5.2.6 Tomtstorlek och möjlighet till utbyggnad och parkering.

Arkivparken: Arkivparken innebär begränsade tillbyggnadsmöjligheter då tomten är relativt trång. Mot norr är ytterligare etablering ej möjlig då Jamtli ligger tätt inpå och söderut är det inte önskvärt att skära av Arkivparken i två delar samt skymma utsikten från Landsarkivet. En möjlig nyetablering är eventuellt öster om föreslagen placering. Vad gäller parkering bör befintlig parkeringsyta väster om tomten samt parkeringar kring Jamtli utredas vad gäller samutnyttjning.

Fornön: Här finns gott om plats för att orientera parlamentsbyggnaden som man önskar,
Då marken måste bearbetas för att skapa en sutterängsituation finns även möjligheter att skapa utrymme för garage under nyetablerad mark. Ytor för markparkering kan anordnas. Tomtalternativet innebär goda utbyggnadsmöjligheter om verksamheten vill utökas.

Östberget: På Östberget är utbyggnadsmöjligheterna begränsade. Ny parkering måste uppföras som markparkering förslagsvis öster om byggnaden och samutnyttjas med parkering för friluftsliv.

5.2.7 Topografi

Arkivparken: Tomtalternativet i Arkivparken ligger i en naturlig västsluttning och därför lätt att anpassa till föreslagen byggnad.

Fornön: Fornön består idag av en helt plan yta. Alternativet innebär därmed att man måste skapa en sutterängsituation, dvs en kulle genom att bearbeta landskapet.

Östberget: Östberget ligger liksom Arkivparken i en naturlig slänt och lämpar sig därmed väl topografiskt vad gäller placering av den föreslagna parlamentsbyggnaden.

5.2.8 Trafikangöring

Arkivparken: Angöring för besökande till entrén sker från Köpmangatan. Angöring till inlast sker samma väg alternativt från norr via Jamtlis östra entré.

Fornön: All angöring sker via Köpmangatan och vidare över järnvägsspåret. Gott om plats för att ordna trafikangöring på ett bra sätt.

Östberget: All angöring sker från Toppvägen. Gott om plats för för att ordna trafikangöring på ett bra sätt.

5.2.9 Grundläggningsförhållanden

Arkivparken: Arkivparken ligger i en naturlig slänt med troligt goda grundläggningsförhållanden. Geoteknisk undersökning kommer att krävas.

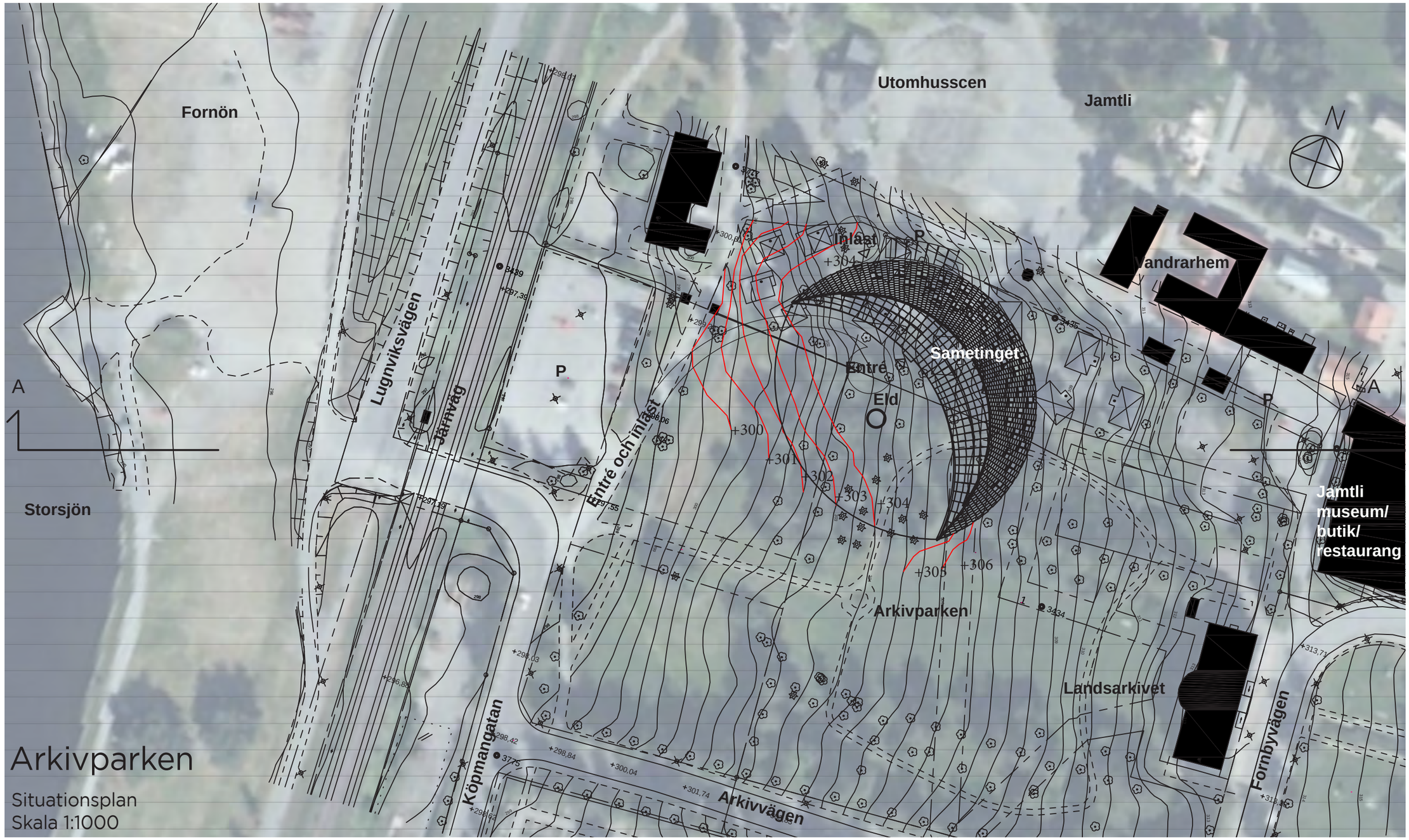
Fornön: En tidigare gjord översiktlig geoteknisk undersökning visar att stranden består av fyllning som är ca 2 meter mäktig. Fyllningen utgörs i huvudsak av finkornig morän från grund- och ledningsschakter i staden. Sådan morän är tjälfarlig. Bergöverytan ligger djupare än 6 till 7 meter under nuvarande markyta.
Grundvattennivån kommunicerar med Storsjöns vattennivå och ligger endast någon decimeter över aktuell nivå i sjön. Bebyggelse ska lokaliseras till plats över flödesnivån Q1000 (RH 2000 +295,08 Storsjön). Lägsta golvnivå (FG) i golv med brunn ska vara minst en halvmeter över flödesnivån, dvs +295,58.
Byggnader rekommenderas att grundläggas på pålar.
Ytterligare geoteknisk undersökning kommer att krävas.

Östberget: Östberget ligger liksom Arkivparken i en naturlig slänt med troligt goda grundläggningsförhållanden.
Geoteknisk undersökning kommer att krävas.

PETER MYNDES BACKE 12. 118 46 STOCKHOLM. TEL +46 (0)8 462 14 50. www.murman.se
MURMAN ARKITEKTER

PETER MYNDES BACKE 12. 118 46 STOCKHOLM. TEL +46 (0)8 462 14 50. www.murman.se

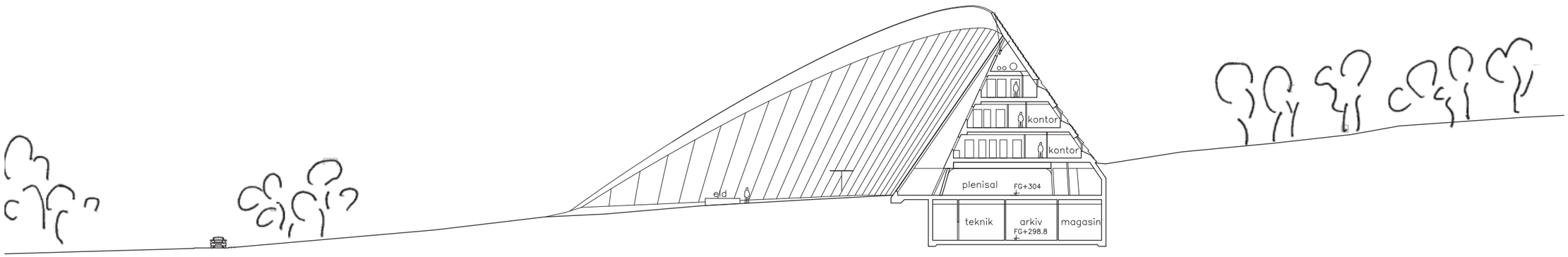
5.3 PLANER OCH SEKTIONER

MURMAN ARKITEKTER

Sektion A - A
Skala 1:1000

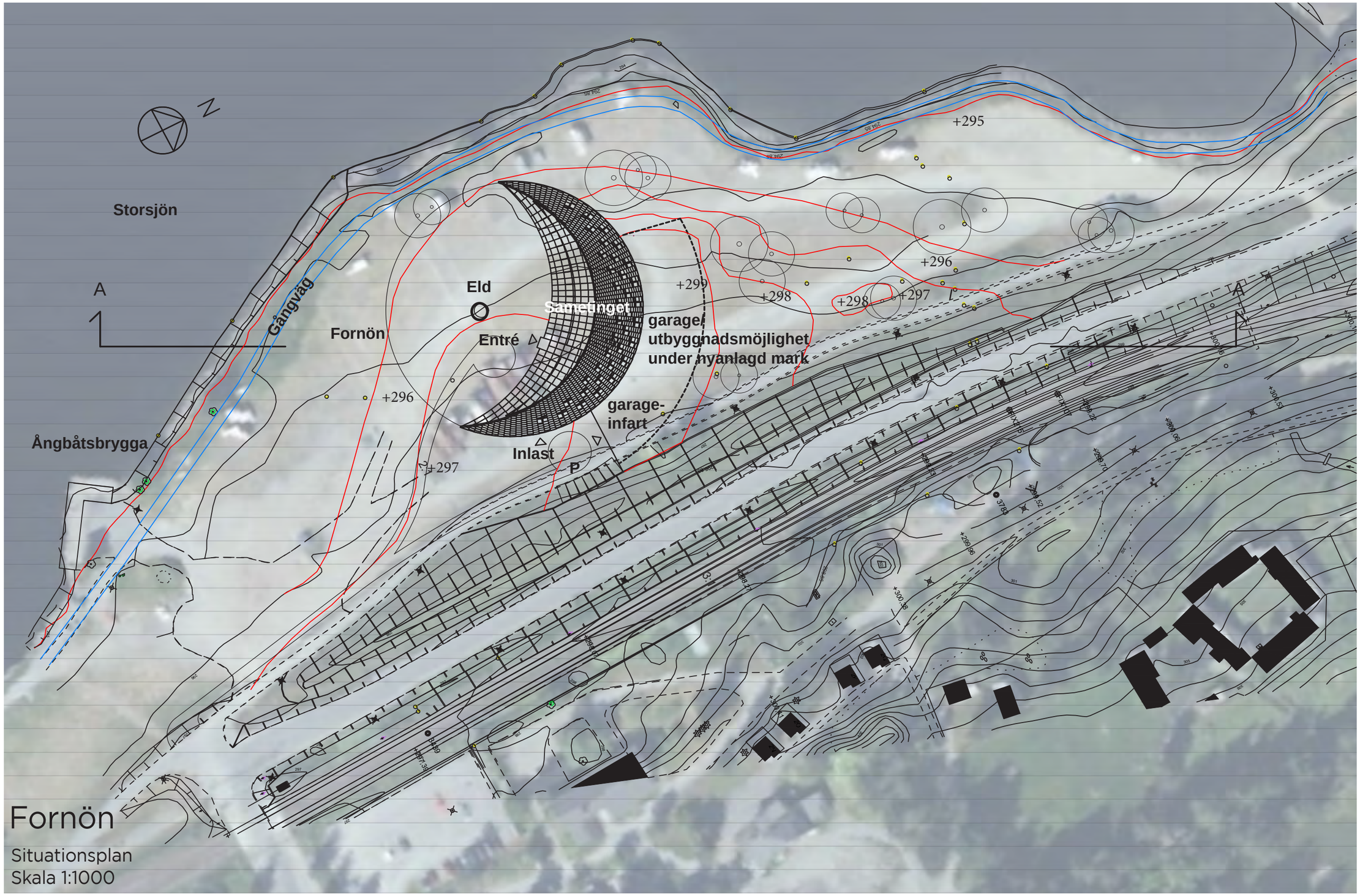

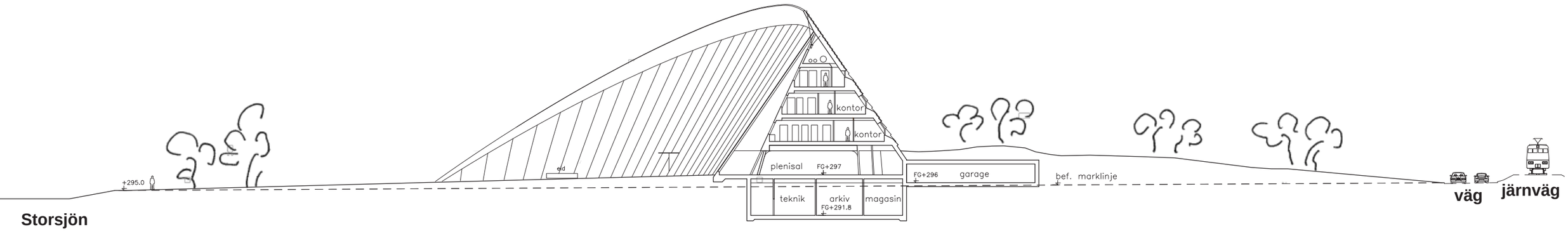
Arkivparken

Sektion A - A
Skala 1:500

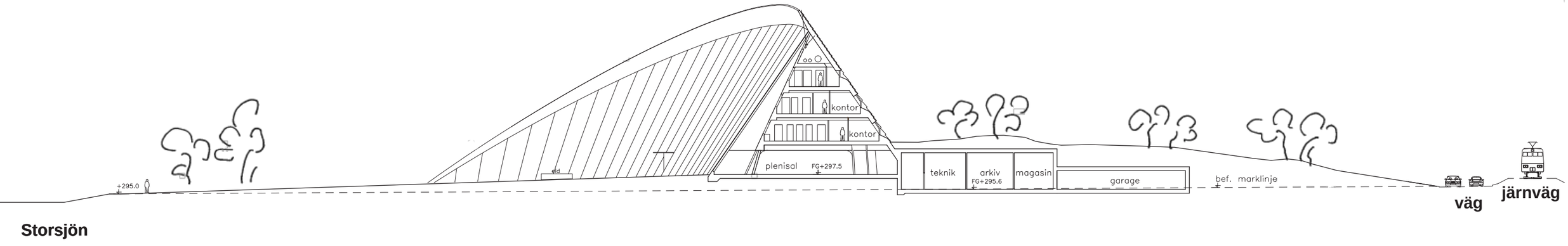
PETER MYNDES BACKE 12. 118 46 STOCKHOLM. TEL +46 (0)8 462 14 50. www.murman.se
MURMAN ARKITEKTER

PETER MYNDES BACKE 12. 118 46 STOCKHOLM. TEL +46 (0)8 462 14 50. www.murman.se

N
Storsjön
A
A
Gångväg
Fornön
Eld
Entré
Samlingen
garage,
utbyggnadsmöjlighet
under nyanlagd mark
garage-
infart
Inlast
P
Ångbåtsbrygga
+295
+296
+297
+298
+299
+296
+297
+298
+296
+297
+297
+297

Sektion A - A
Skala 1:500

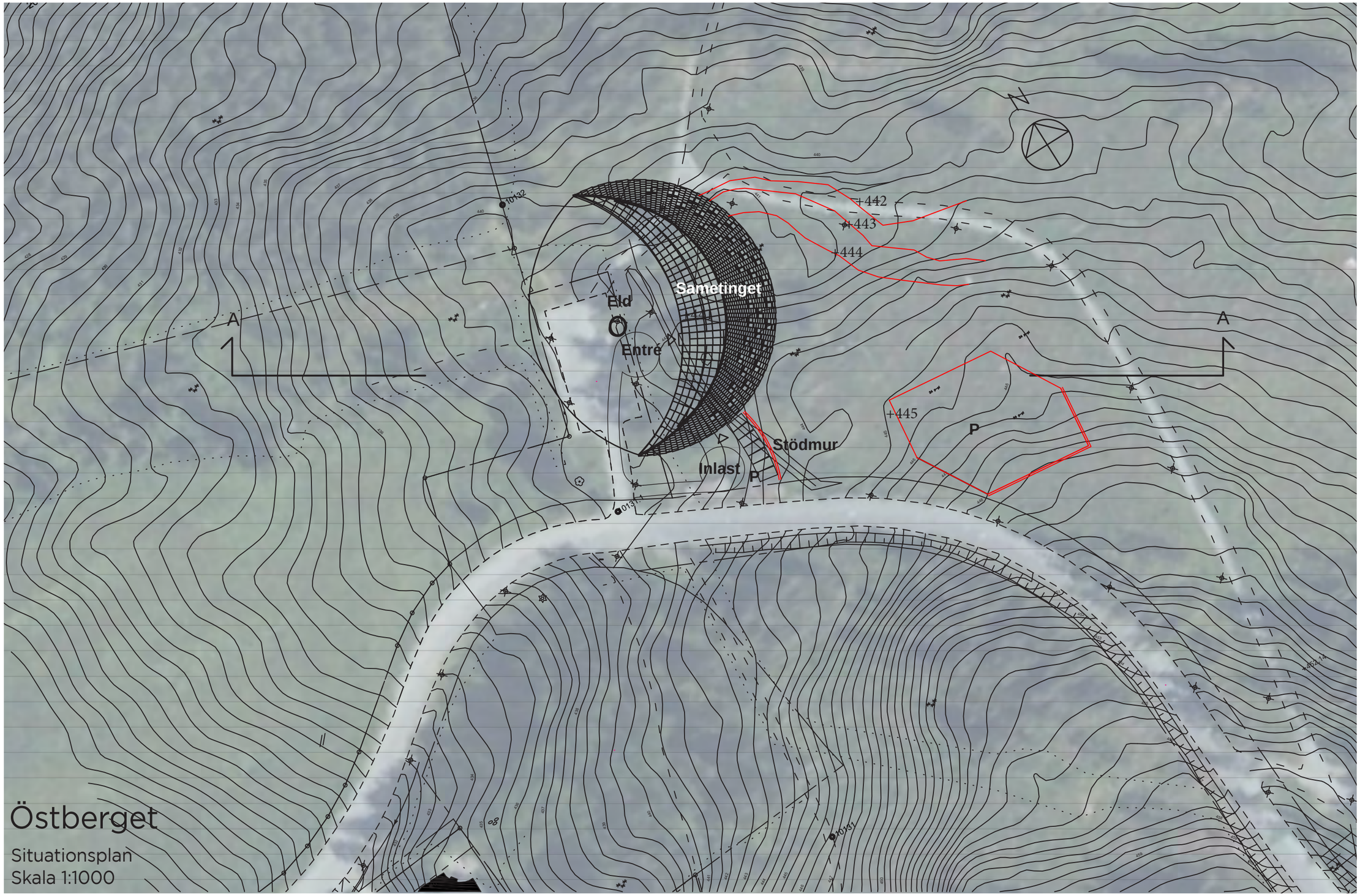

Fornön

Sektion A - A (alt)
Skala 1:500

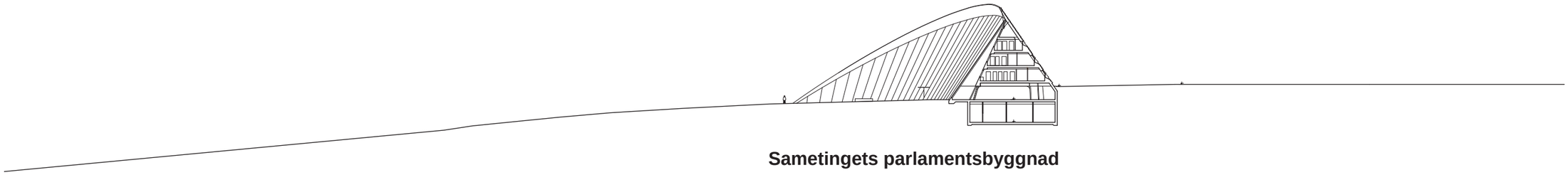
PETER MYNDES BACKE 12. 118 46 STOCKHOLM. TEL +46 (0)8 462 14 50. www.murman.se
MURMAN ARKITEKTER

PETER MYNDES BACKE 12. 118 46 STOCKHOLM. TEL +46 (0)8 462 14 50. www.murman.se

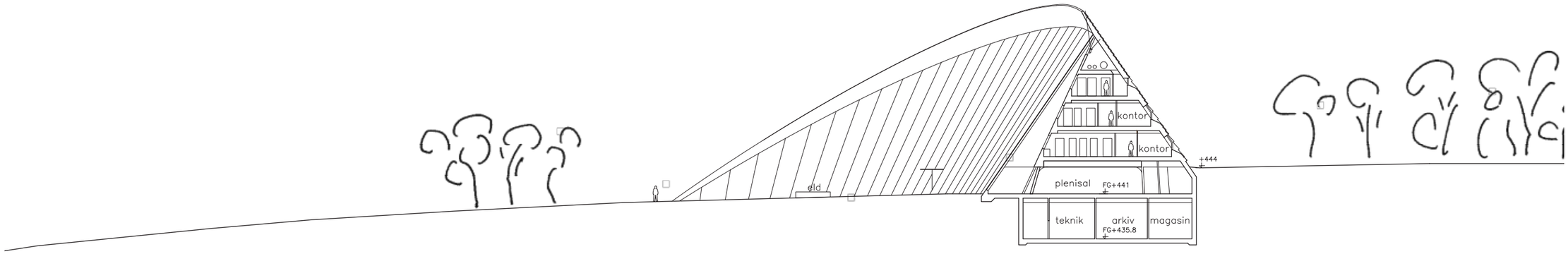
Östberget

Situationsplan
Skala 1:1000

Sametingets parlamentsbyggnad

Sektion A - A
Skala 1:1000

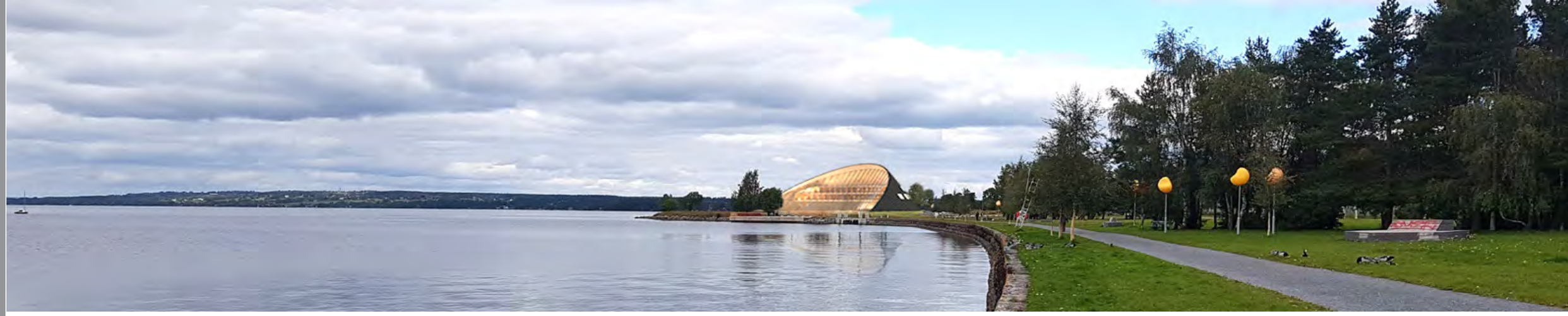

Östberget

Sektion A - A
Skala 1:500

PETER MYNDES BACKE 12. 118 46 STOCKHOLM. TEL +46 (0)8 462 14 50. www.murman.se
MURMAN ARKITEKTER

PETER MYNDES BACKE 12. 118 46 STOCKHOLM. TEL +46 (0)8 462 14 50. www.murman.se

6. SAMLAD BEDÖMNING

Fornön är en tydlig segrare när man ser till flera tunga kriterier:

-Tomten är tillgänglig, rymlig, obebyggd och nära stadskärnan med all dess service.

-Tomten ger goda chanser att tydliggöra samisk identitet.
Byggnaden kan placeras och orienteras på flera olika sätt på platsen utan konkurrens av intilliggande byggnader.
Vidare har tomten en vacker utsikt och den medger ett gott ”skyltläge”, åtminstone lokalt.

Arkivparken är ett bra andrahandsval
Med sin närhet till Jamtli och möjlighet till samutnyttjande av lokaler och vandrarhem är det en bra lokalisering.
Sameparlamentet blir inte lika synligt i staden. Dessutom är den tillgängliga platsen som finns till förfogande mer begränsad.
Byggnaden kan få en bra anpassning till omgivande grönska.

Östberget är en vacker plats med utblickar mot fjällvärlden i horisonten.
Alternativet här hamnar på tredje plats mest för dess avsaknad av service nära och brist på kommunikationer.

MURMAN ARKITEKTER

Tomtutredningen har skett i dialog med Östersunds kommun, genom stadsarkitekt Maria Boberg och planarkitekt Anna Synderå, Sametingets styrelse och dess handläggare Ulrika Hannu.,.

Hans Murman, Arkitekt SAR/MSA
Susanna Juhlin Glembrandt, Arkitekt SAR/MSA

Murman Arkitekter
210915

PETER MYNDES BACKE 12. 118 46 STOCKHOLM. TEL +46 (0)8 462 14 50. www.murman.se
MURMAN ARKITEKTER

MURMAN ARKITEKTER AB. PETER MYNDES BACKE 12. 118 46 STOCKHOLM
TEL +46 (0)8 462 14 50. www.murman.se ORG.NR. 556292-6724. BANKGIRO 939-6482.